

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10311 - Taller de Paleografia (Medieval)
Grup	Grup 1, 3S
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	10311 - Taller de Paleografia (Medieval)
Crèdits	2.5 presencials (62.5 hores) 2.5 no presencials (62.5 hores) 5 totals (125 hores).
Grup	Grup 1, 3S(Campus Extens)
Període d'impartició	Tercer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Jaime Sastre Moll jaime.sastre-moll@uib.es						No hi ha sessions definides

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Màster Universitari de Patrimoni Cultural: Investigació i Gestió	Postgrau		Postgrau

Contextualització

L'assignatura preten donar una visió en profunditat de les particularitats documentats existents a la nostra comunitat balear. Partint dels arxius insulars (Mallorca, Menorca i Eivissa), es revisa la documentació existent. S'examina els diferents tipus de documents, tipus de grafies, i les característiques de cadascun d'ells.

Més que unes classes intensives de Paleografia i Diplomàtica és un contacte directe amb la realitat documental. Es visitaran la documentació existent en els principals arxius de Mallorca, però també l'alumne/arebrà una informació acurada de la realitat existent als arxius de les illes de Menorca i Eivissa.

Requisits

La consulta de la documentació existent serà original i amb fotocòpia (en certs casos). La documentació consultada serà en català (antic), castellà i llatí. Malgrat que no hi hagi requisits essencials, és convenient que es tinguin unes nocions de català i llatí bàsiques.

Competències

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10311 - Taller de Paleografia (Medieval)
Grup	Grup 1, 3S
Guia docent	A
Idioma	Català

Específiques

1. E.1 Coneixer els diferents arxius de les Balears. E.2 Coneixer la legislació adient propia de nostre comunitat autònoma. E.3 Coneixer els diferents tipus de documents existents en els arxius. E.4 Capacitat per gestionar la informació derivada de l'estudi dels materials arxivístics. E.5 Habilitat per a coordinar i dirigir projectes i activitats amb la informació assolida en els arxius. E.6 Capacitat de gestionar la informació derivada de l'estudi dels materials recollits a l'arxiu..

Genèriques

1. G.1 Coneixements especialitzats del patrimoni documental G.2 Capacitat d'investigar i interpretar temes de patrimoni documental. G.3 Capacitat de coordinar i dirigir projectes vinculats al patrimoni documental. G.4 Capacitat per a assolir decisions tècniques entrn al patrimoni documental. G.5 Habilitat per interpretar escrits medievals. G.6 Tenir capacitat d'investigar temes de patrimoni històric i cultural.

Continguts

Els dos principals objectius de l'assignatura consistiran primer, en proporcionar una informació detallada dels principals centres documentals de Mallorca, Menorca i Eivissa, tan civils com religiosos, i la seva riquesa documental que s'emmagatzemen en els seus fons, i en segon lloc proporcionar als alumnes els coneixements adequats per capacitar-los en la búsqueda d'aquella documentació i informació adient en els arxius, per esser caposos de dur a terme una investigació individual o colectiva, per obtenir uns resultats satisfactoris en la seva reserca.

Continguts temàtics

1. Principals arxius i fons documentals a les Balears.
Es farà una relació de cadascun d'ells indicant les seves peculiaritats documentals i l'estat en que es troba la documentació: catàlegs i una informació acurada dels mateixos.
2. Principals arxius amb fons documentals relatius a les Balears.
Es farà una relació dels continguts documentals existents als Arxius tan peninsulars com estrangers: Corona d'Aragó, Arxiu de Tarragona, Arxiu de Simancas, Datini de Prato etc.
- 3.. Conceptes bàsics Paleogràfics
S'analitzaran els tipus de documents i lletra que apareixen a les Balears entre els segles XIII-XVI, les seves característiques, tipus d'abreviatures, calendari per una correcta datació, etc.
4. Conceptes bàsics Diplomàtics
Es tractaran aquelles parts en que en divideix tot document, principalment per atendre i poder identificar la seva autenticitat.

Metodologia docent

La metodologia consistirà en una exposició general a l'aula de classe dels continguts, passant exemples pràctics per a la seva millor comprensió. Exemples que seran sempre servits en fotocòpia. Una vegada

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10311 - Taller de Paleografia (Medieval)
Grup	Grup 1, 3S
Guia docent	A
Idioma	Català

assolida una idea general es passarà a l'arxiu per conèixer in situ la documentació original, per identificar-la i analitzar-la.

La segona part consistirà en la realització d'un treball, individual, sobre la documentació que serà assenyalada pel professor, per demostrar el grau d'aprenentatge.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	les indicades en els continguts.	Grup gran (G)	Les indicades a la introducció.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	dossier individual	Les indicades a la introducció.

Estimació del volum de treball

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		62.5	2.5	50
Classes teòriques	les indicades en els continguts.	62.5	2.5	50
Activitats de treball no presencial		62.5	2.5	50
Estudi i treball autònom individual	dossier individual	62.5	2.5	50
Total		125	5	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

l'avaluació de les classes teòriques es farà amb dues proves de preguntes de resposta breu, que inclouran qüestions de caràcter teòric (estretes dels temes exposats a l'aula) i pràctic (assolides durant les visites programades als diferents arxius).

La segona part de la nota serà la presentació del treball dossier confeccionat individualment per l'alumne, que haurà d'exposar de forma oral al professor amb l'assistència dels demés alumnes de la classe.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10311 - Taller de Paleografia (Medieval)
Grup	Grup 1, 3S
Guia docent	A
Idioma	Català

les indicades en els continguts.

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (Recuperable)
Descripció	Les indicades a la introducció.
Criteris d'avaluació	claretat en l'exposició i una correcta aclaració de la qüestió.

Percentatge de la qualificació final: 50% per l'itinerari A

dossier individual

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (Recuperable)
Descripció	Les indicades a la introducció.
Criteris d'avaluació	Claretat en l'exposició escrita, correcta interpretació documental, correcta exposició oral i utilització de les tècniques audiovisuals.

Percentatge de la qualificació final: 50% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- ANDRES, Gregorio de: Apuntes de Paleografía y Diplomática para uso de los alumnos de la cátedra. Madrid, Universidad Complutense 1976, 2 vols.
- ARRIBAS ARRANZ, Filemón: Paleografía documental hispánica. Valladolid 1965. 2 vols. (Lám y Transcrip.)
- CAPPELLI, A: Lexicon abbreviaturarum. Dizionario do abbreviature latine ed italiane. 3 Edic. Milano 1929, LXXIII, 531 pp.
- CARBONELL, M.J.: Notas para el estudio de la escritura usual en Tortosa (primera mitad del siglo XIV). En Saitabi XXXI (1981) 37-46.
- CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTIFICAS/ESCUELA DE ESTUDIOS MEDIEVALES: Normas de transcripción y edición de textos y documentos. Madrid 1944.
- COLEGIO NOTARIAL DE BARCELONA: Estudios históricos y documentos de los archivos de protocolos. Barcelona, Colegio Notarial, 1948-1955, III vols. 1978, N° VI
- CONDE Y DELGADO DE MOLINA, Rafael: Estudio tipológico de la documentación comercial y financiera medieval. Fuentes del Archivo de la Corona de Aragón. Valencia (Departamento de Paleografía) 1981, 175 pp.
- GIMENO BLAY, Francisco: Las llamadas ciencias auxiliares de la Historia. ¿errónea interpretación?; Consideraciones sobre el método de investigación en paleografía. Inst. Fernando el Católico (Zaragoza 1986) 131 pp.
- GIMENO BLAY, F. y TRENCH ODENA, J.: La escritura medieval de la Corona de Aragón. (1137-1474). En Anuario de Estudios Medievales (Barcelona 1991) 493-511
- GIMENO BLAY, F. y TRENCH ODENA, J.: La Paleografía y la Diplomática en España. En Hispania, Revista Española de Historia, (Madrid 1990), 459-472
- LOPEZ DE TORO, J.: Abreviaturas hispánicas. Madrid 1957. 11p. 3 h. LVI láminas
- MATEU IBARS, Josefina y M. Dolores: Colección Paleográfica de la Corona de Aragón, s. IX-XVIII. Barcelona Universidad de Barcelona, 1980, 76 pp. 2 mapas 414 láminas.
- Hay otra Edición (Barcelona 1991) que contiene transcripciones.
- MATEU Y LLOPIS, Felipe: Decadencia de la escritura en el siglo XVI. En Emérita, XIII (1945) 97-120

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10311 - Taller de Paleografia (Medieval)
Grup	Grup 1, 3S
Guia docent	A
Idioma	Català

---- Rex Maioricarum. Notas sobre la institució diplomàtica de los Reyes de Mallorca. (Diplomàtica, sigilografia y monetal). Palma, BSAL 1956, XXXI, 198-203.

MILLARES CARLO, Agustín. y MANTECON, J. Ig.: Album de paleografía hispanoamericana de los siglos XVI y XVII. Barcelona Ed. El Albir, 1975 II Vols (Intr.- trans y lám).

MONTANER BUJOSA, Juan: La primera imprenta mallorquina. Los impresores Caldentey y Calafat. En "BSAL" 31 (1958-1959) 467-503

MORTERERO Y SIMON, Conrado: Apuntes de iniciación a la paleografía española de los siglos XII a XVII. Madrid, Hidalguía, 1979. 82 pp. 44 láminas.

RIESCO TERRERO, Ángel: Diccionario de abreviaturas hispanas de los siglos XIII al XVIII, con un apéndice de expresiones y fórmulas jurídico-diplomáticas de uso corriente. Salamanca 1983 ; 630 pp.

RIPOLL, Luis: La colección de xilografías mallorquinas. Historia de Mallorca coord. por J. Mascaró Pasarius, T. IV , Mallorca 1971, pp. 314-330

SABATER, Gaspar: La Imprenta en Mallorca. La dinastía Guasp de "llibreters" y "estampadors". En Historia de Mallorca coord. por J. Mascaró Pasarius T. IV , Mallorca 1971, pp. 285-313.

SANZ FUENTES, M. José: Paleografía de la Edad Media castellana. En "Anuario de Estudios Medievales 21, Barcelona 1991, pp. 527-536

STIENNON, Jacques: Paleographie du Moyen Age. Paris, Ed. Armand Colin 1973; 352 pp.

SUPINO MARTINI, Paola: Storia della scrittura e storia del Libro nell'Alto Medioevo. En An. de Est. Medievales 21, Barcelona 1991, pp. 387-403

UNIVERSIDAD DE GRANADA. DEPARTAMENTO DE PALEOGRAFIA Y DIPLOMATICA: Paleografía de Andalucía Oriental. Álbum dirigido por Josefina Mateu Ibars (1973). Transcripciones por Emilio de Lapesa Molina y otros. Granada, Universidad, 1973 y 1977. 2 vols,

UNIVERSIDAD MAC. EDUC. A DISTANCIA (UNED): Paleografía y Diplomática. Madrid. UNED 1978

Bibliografia complementària

CASTANYER, J. I altres. (s/d) Arxiu Municipal de Sóller. Sóller.

Consell Insular de Mallorca, (1993): Inventari de l'Arxiu municipal de Lloret de Viastalegre. CIM, nº 10.

- (1997): Inventari de l'Arxiu municipal de Pollença. CIM, Ajuntament de Pollença, nº 11.

- (1998): Inventari de l'Arxiu municipal de Villafranca de Bonany. CIM, nº 12

GONZALEZ, E. MEDRANO, D. VALERO, G. (1987): Inventari de l'Arxiu municipal de Consell. CIM, nº 3.

- Inventari de l'Arxiu municipal de Muro. CIM, nº 4.

HOSTELANO UCEDA, L. i altres. (1982): Index de fons documentals i bibliogràfics relatius a Menorca als arxius i biblioteques de Mallorca. Consell Insular de Menorca.

LLADÓ Y FERRAGUT, Jaime (1968): Catálogo del Archivo parroquial de Santa Eulalia de Palma de Mallorca, Imp. SS. Corazones, Palma de Mallorca.

LLOBERA MORAGUES, A. M^a i FIOL AMENGUAL, J. M^a. (1991): Inventari de l'Arxiu municipal de Llubí. CIM, nº 8.

MARCÚS MAIMÓ, L. (1991): Inventari de l'Arxiu municipal de Maria de la Salut. CIM, nº 7.

MASSANET GILI, M^a i MASSOT RAMIS DE AYREFLOR, M^a. J. (1987) Inventari de l'Arxiu municipal de Porreres. CIM, nº 2.

MUNTANER, LI. ENSENYAT, J. Gonzalez, E. GRIMALT, A. ZAFORTEZA, R. (1981) L'Arxiu Municipal de Bunyola (Inventari).

QUADRADO, J. M^a.(2002): Privilegios y Franquicias de Mallorca. Ed. Ricard Urgell. Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les I. B.

QUADRADO, J. M^a. (1996): L'Arxiu del Regne de Mallorca. Centenari de la seva mort (1896-1996). Conselleria d'Educació, Cultura i Esports del Govern Balear, Palma.

RIERA VAYREDA, f. (1987): Els Arxius municipals de Mallorca: Classificació dels seus fons documentals. CIM, nº 5.

ROSSELLÓ LLITERAS, Joan (1985): Els pergamins de l'Arxiu parroquial de Pollença. CIM, nº 1.

- Els pergamins de l'Arxiu parroquial de Santa Creu. (vol 1), CIM, nº6.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10311 - Taller de Paleografia (Medieval)
Grup	Grup 1, 3S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Els pergamins de l'Arxiu parroquial de Santa Creu. (vol 2), CIM, nº6
 - (1998): Els pergamins de les monges jerònimes de Sant Bartomeu d'Inca. CIM, nº 13.
 - (1999): Els pergamins de l'Arxiu parroquial de Santa Eulàlia (vol. I , 1230 - 1349). CIM, nº 15.
 - (2001): Els pergamins de l'Arxiu parroquial de Santa Eulàlia (vol. IV, 1546 - 1590), (vol. V, 1591-1630), CIM nº 15.
 - (2000): Els pergamins de la Cartoixa de Valldemossa. CIM, nº 14.
- URGELL HERNANDEZ, Ricard (2000): Arxiu del Regne de Mallorca, Guia. Conselleria d'Educació i Cultura G. I. B.
- ZAMORANO, B. i BALLESTER, A. (1992): Inventari de l'Arxiu municipal de Santanyí. CIM, nº 9.

Altres recursos

El professor de l'assignatura impartirà textos documental, fotocopiats, en forma de dossier als alumnes per les activitats de classe.

